

Príloha č. 3

KATECHÉZA: SKUTKY TELESNÉHO A DUCHOVNÉHO MILOSRDENSTVA V EVANJELIU PODĽA MATÚŠA (Mt 25, 31 - 46).

Podobenstvo je potrebné čítať v kontexte Ježišovej eschatologickej reči v Mt 24 - 25. Ide o záver piatej z Ježišových rečí, ktoré evanjelista Matúš uvádza (Mt 5 - 7; 10; 13; 18; 24 - 25). V nej Pán Ježiš predstavuje vlastnosti, ktorými sa má vyznačovať život jeho učeníkov až do jeho druhého príchodu. Hovorí nám, čo máme urobiť teraz, aby sme obstáli, keď príde vo svojej sláve. Jasne sa nám ukazuje, že prijatie viery, prijatie evanjelia, pre veriaceho človeka vôbec neznamená, že sa má stiahnuť do zbožného ústrania nič nerobenia. Máme ho vyplniť viditeľnou a konkrétnou láskou k bratom a sestrám, lebo keď milujeme bližneho, milujeme Boha.

Zmienka o príchode Syna človeka v sláve na konci sveta ponúka rámec pre pochopenie podobenstva. Syn človeka sa posadí na trón, tzn. Syn človeka je kráľom. Pred ním sa zhromaždenia všetky národy. Pán Ježiš chce zdôrazniť, že nikto neunikne súdu. Je tu podobnosť s Knihou proroka Daniela, kde sa hovorí o Synovi človeka, ktorý prichádza v oblakoch (7. kapitola). Pamätajme na to, že v Evanjelium podľa Matúša sú v osobitne oblube starozákonné obrazy.

Hoci sa najskôr hovorí o národoch, súd sa dotýka jednotlivcov. Nejestvuje niečo ako „kolektívna“ zodpovednosť. Ovce a kozy sa počas dňa pasú spolu, ale večer pri dojení a strihaní sa oddelia. Pravá strana je v Biblii znakom vyvolenia. Veta „*ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta*“ nehovorí o vopred predurčení niekoho, ale o vopred nastavených Božích kritériách, ľudská sloboda rozhodnúť sa je nedotknutá.

Vymenované situácie nie sú úplným zoznamom, ale ilustrujú bežné ľudské biedy, ktoré môžu človeka v živote postihnúť: hlad, smäd, pocestný - cudzinec, nahota, choroba, väzenie. Postoj k nim pramení z lásky a súcitu a boli známe už v Starom zákone. „*Či nie to je pôst, ktorý sa mi líbi, keď rozviažete väzky zločinné a roztvoríte zvierajúce putá, prepustíte zlomených na slobodu a rozlámete každé jarmo? Či nie, keď lámeš chudobným svoj chlieb, potulných bedárov zavedieš do domu, ak vidíš nahého, zaodeješ ho a pred svojím telom sa neskrývaš? Vtedy ako zora vypukne ti svetlo a uzdravenie ti náhle vyklíči: bude ťa predchádzať tvoja spravodlivosť a Pánova sláva uzavrie tvoje rady*“ (Iz 58, 6 - 8).

Utišití hlad a smäd bol prvým základným prejavom lásky človeka k človeku. V Starom zákone máme veľa príkladov, ktoré vyzdvihujú pohostinnosť voči pocestným. Skúste ich vyhľadať vo Svätom písme. Návšteva chorého sa považuje aj za náboženskú čnosť. Návšteva vo väzení bola v staroveku nevyhnutnosťou pre väzňa, aby mal čo jesť a piť.

Evanjeliový úryvok kladie dôraz na dve slovesá, ktoré sa opakujú: vidieť a robiť. Sloveso vidieť v našom texte nemá význam len telesného zraku, ale pochopenia situácie, spoznania. Pre Evanjelium podľa Matúša je charakteristické použitie slovesa vidieť v hlbšom duchovnom význame. Mudrci z východu hovoria: „*Videli sme jeho hviezdu...*“ Vidieť znamená aj porozumieť... Keď Ježiš povoláva svojich apoštolov, evanjelista Matúš uvádza: „*ako šiel popri Galilejskom jazere, videl Šimona a Ondreja a povolal ich...*“ Videl nie len telesným zrakom, ale spoznal... V dnešnom úryvku zaznieva niekoľkokrát: kedy sme ťa videli...

hladného, smädného... a poslúžili sme ti; vidieť tu treba chápať v zmysle správne porozumieť; čo je správne, čo je potrebné urobiť.

Druhým je sloveso robiť, ktoré má v úryvku rôzne podoby – dať jesť, piť, navštíviť. Označuje aktivitu. Všimnime si, že Pán Ježiš nerobí nič iné, len konštatuje, čo sme my urobili, resp. neurobili. Nepridáva nič nové. Na konci nášho života nám Sudca prečíta, čo sme my sami slobodne napísali. Hovorí nám to teraz v Božom slove; už teraz vieme kritériá, teraz sa rozhodujeme, či tieto kritériá sa stanú súčasťou nášho životného štýlu. V tomto biblickom úryvku si uvedomujeme naplnenie najväčšieho prikázania: milovať Boha a milovať blížneho, ktoré nie sú oddelené, ale vzájomne súvisia. „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 40b).

Keď sa Kristus zjaví Pavlovi, ktorý prenasleduje kresťanov, pýta sa ho: »Prečo ma prenasleduješ?«, to zn. stotožňuje sa so svojimi prenasledovanými učeníkmi. Ešte výraznejšie nám to pripomína autor Prvého Jánovho listu: „Ak niekto povie: »Milujem Boha,« a nenávidí svojho brata, je luhár. Ved' kto nemiluje brata, ktorého vidí, nemôže milovať Boha, ktorého nevidí“ (1 Jn 4, 20).

Zarážajúce je, že tí, ktorým kráľ adresuje slová odmeny, ale aj trestu, nevedeli, že tie skutky (ne)robili aj pre kráľa = Krista: „Kedy sme ťa videli...“ Požehnaní nie sú preto, lebo videli Ježiša, oni si to ani neuvedomili, pýtajú sa: »kedy sme ťa videli...«; a zlorečení nie sú preto, že nevideli Ježiša, lebo keby ho videli, určite by mu pomohli, nenechali by sa zahanbiť. Celá podstata spočíva v tom *vidieť* v druhom brata, sestru, aj v tom poslednom z posledných, a podľa toho k nemu pristupovať. Rozpoznávacím znamením je vzťah k „*týmto mojim najmenším bratom*“ (Mt 25, 40. 45).

Koho má však Ježiš na mysli výrazom „najmenším bratom“? Hoci niektorí biblisti zužujú výklad len na Ježišových učeníkov, ktorí neskôr pri šírení evanjelia šli do celého sveta a tam zažívali hlad, neprijatie, väzenie, alebo len na kresťanov, niet dôvodu na takýto zúžený výklad. „*Najmenším bratom*“ je každý, koho sa niektorá z bied tohto sveta dotkla. Keď Ježiš hovorí o svojich učeníkoch, používa výraz *mikrós, mikróteros* – *malý, najmenší* (Mt 10, 42; 18, 6). Ale tu je použité prídavné meno *eláchistos* – doslova *poslední z posledných*, sú poslední z posledných, lebo ich stihli nešťastia. Kristus sa teda stotožňuje s tými, ktorí sú v núdzi a potrebujú našu pomoc.

Teologicky podobenstvo zodpovedá *Podobenstvu o boháčovi a Lazárovi* (Lk 16, 19 - 31), kde sa Ježiš nepýta, či bol Lazár žid alebo príbuzný, ale jednoducho bol človekom v núdzi.